

ნინო ჩიხლაძე

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
საქართველო

კომედია „მხედრები“ ანუ არჩევნები არისტოფანესეულად, თანამედროვე აქცენტებით

საკვანძო სიტყვები: არისტოფანე, არჩევნები, კომედია „მხედრები“

არისტოფანეს შემოქმედება ის კლასიკაა, რომელიც დღემდე არ კარგავს აქტუალობას. ერთ-ერთი საინტერესო ამ თვალსაზრისით არის მისი კომედია „მხედრები“ (ძვ.წ. 425–424). როგორც ყოველთვის, არისტოფანეს ეს კომედიაც მის თანამედროვე ათენში შექმნილ მდგომარეობაზეა; როგორც ყოველთვის, დრამატურგი აქაც ახერხებს მას მარადიული სიმწვავე და აქტუალობა მისცეს ყველგან, ყველა დროსა და სივრცეში, რადგან თემები, რომელსაც ბერძენი კომედიოგრაფი ეხება, ზოგად ადამიანური ბუნებისაა. ეს არის დრამატული პამფლეტი, შესაძლოა, ყველაზე უფრო გაბედული, რაც კი სცენაზე ოდესმე დადგმულა¹.

ამ პიესაზე საუბრისას, ჩვეულებრივ, ყურადღებას ამახვილებენ იმაზე, რომ კომედიაში გამასხარავებელია დემაგოგი კლეონი და ზოგადად დემაგოგია, ათენელი სტრატეგოსები ნიკიასი

---

¹ Dorey 1972,12.

და დემოსთენესი, მხედრები, რომლებიც ათენის ჯარის არისტოკრატიულ ნაწილს შეადგენს².

რა თქმა უნდა, არისტოფანეს ტექსტი მრავალგვარი ინტერპრეტაციის საშუალებას იძლევა. მთავარი საკითხი, რომელმაც ამჯერად ჩემი ყურადღება მიიქცია, დემოსის მიერ მსახურების არჩევის პროცედურა და მასთან დაკავშირებული ხარვეზებია, რომელიც, უკვე თითქმის 2500 წელია თან ახლავს არჩევნების პროცესს ზოგადად და რომლითაც, არისტოფანე ყველა ტიპის არჩევნებზე აკეთებს პამფლეტს.

რატომ დგება კომედიაში არჩევნების აუცილებლობა?

არჩევნები – საარჩევნო პროცესია, რომლის დანიშნულება და შედეგია საჯარო ხელისუფლებისა და თანამდებობის პირთა არჩევა. ეს არის ქვეყნის მოქალაქეთა უფლება – შეცვალონ მმართველობის ფორმა გარკვეული პროცედურების საშუალებით.

პერსონიფიცირებული ათენელი ხალხის, დემოსის ორი მსახური შემფოთებულია მათი „მოხუცი, ანჩხლი, ფხუკიანი, გამოყრუებული და გამოშტერებული“ ბატონის ახალშემძენილი მსახურის, პაფლაგონიელი მეტყავის თავხედობითა და აღვირახსნილობით: „რაც ის უკეთური სახლში შემოგვეჭრა, დაოსებული ვართ ცემით მსახურები“ (Arist. *Hipp.* 4-5). მას მთლიანად ჩაუგდია ხელში დემოსი და ატყუებს ისე, როგორც სურს.

მსახურებმა სასწრაფოდ მისი მოშორება და ახლით შეცვლა გადაწყვიტეს. რადგანაც კრებსითი *ხალხი* ერთი პერსონით – დემოსით არის კომედიაში წარმოდგენილი, პირობითად შეიძლება ჩავთვალოთ, რომ ორი მოსამსახურეც უკმაყოფილო ხალხის საკმაოდ დიდი ფენის ინტერესებს წარმოადგენს და მათი

² Anderson 2003, 1-9; McGlew 1996, 144.

უკმაყოფილება ვერაფრით დაიყვანება მხოლოდ ორი ადამიანის პრობლემამდე.

უკმაყოფილო ხალხია, მაგრამ ასეთ დროს კონკრეტული ლიდერები ყოველთვის ასრულებენ კატალიზატორის, პროცესების ორგანიზება-დაჩქარების, ხალხის გამოფხიზლების ფუნქციას. შეიძლება ჩავთვალოთ, რომ ხალხის ინტერესების გამომხატველი და დამცველი ორი მოსამსახურეა, რომლებმაც პირველებმა დააფიქსირეს შექმნილი გაუსაძლისი მდგომარეობა და თავის თავზე აიღეს პროცესების წარმართვა, ხალხისთვის თვალის ახელის თუ გამოფხიზლების როლი. მათ მოიძიეს შესაბამისი კანდიდატი, შექმნეს საჭირო გარემო და გარედან აკვირდებიან არჩევნების პროცესს. გარკვეულწილად, შეიძლება ითქვას, რომ დამკვირვებლების ფუნქციასაც თვითონვე ასრულებენ.

ვის აქვს არჩევნებში მონაწილეობის მიღების უფლება?

მოქალაქეებს აქვთ ქვეყნის მართვაში მონაწილეობის უფლება პირდაპირ, ან თავისუფალი არჩევნების შედეგად არჩეული წარმომადგენლების მეშვეობით.

კომედიაში არჩევნებს ატარებს პერსონიფიცირებული დემონი, ანუ ხალხი, სავარაუდოდ, ხმის ულფების მქონე მოქალაქეები.

არჩევნებს სჭირდება შესაბამისი კანდიდატები, რომლებიც კენჭს იყრიან. ვინ შეიძლება იყოს კანდიდატი? ხშირად, შემთხვევითი პიროვნება, რომელიც, უბრალოდ, საჭირო დროს საჭირო ადგილზე აღმოჩნდება.

როგორც კი შეკითხვა ჩნდება – „მერედა სად ვიპოვოთ ასეთი კაცი? (Arist. *Hipp.* 145), „ასეთი კაციც“ ჩნდება, „თითქოსდა განგებით“ (148). არჩევნებით დაინტერესებული პირები ირგვლივ მიმოიხედავენ და ვინც პირველი შერჩებათ ხელში, კანდიდა-

ტიც ის ხდება. ასე შემთხვევით, მეძეხვე აგორაკრიტოსი სწორედ მაშინ გამოჩნდება ასპარეზზე, როცა ახალი „მთავრობის“ არჩევის საკითხი აქტიურად დგება. მაშინვე მას მიაშურებენ ორგანიზატორები შემახილებით: „აქეთკენ წამოდი, ძვირფასო, შენ უნდა დაგვიხსნა ჩვენცა და ქალაქიც“ (149-150).

ასე შემთხვევით „გაუმართლა და გაბედნიერდა“ (151) აგორაკრიტოსი. ასე გახდა „დღეს არაფერი, ხვალ ყველაფერი, ბედნიერი ათენის მეუფე (159-160).

როგორია არჩევნებში გამარჯვებულის პერსპექტივა?

როგორც ხდება ხოლმე – უსაზღვრო ძალაუფლება მიენიჭება. მას შეუძლია „პნიქსის, აგორას, ნავსადგურის უფროსი გახდეს, მას შეუძლია საბჭო გადათელოს, ყველა დაიმონოს, კუნძულეზიც“, რაც მოესურვება, ის გააკეთოს, მაგალითად, პრიტანიონში გოგოები მიიყვანოს (164-167).

უნდა იყოს თუ არა ძალაუფლების ხელში ჩაგდების მსურველი კანდიდატი ცოტა მაინც ავანტიურისტი?

შეკითხვაზე, თუ რატომ შეილება გახდეს აგორაკრიტოსი „კაცი უდიდესი“? (179), პასუხი ასეთია: „სწორედ იმიტომ, მეძეხვე, წამხდარი, თავხედი რომ არის“ (180-181) (პოლიტიკა ბინძური საქმეა?).

როგორ უნდა მართოს ასეთმა კაცმა, გაუნათლებელმა, უღირსი მშობლების შვილმა, მეძეხვე აგორაკრიტოსმა, რომელსაც მართვის არანაირი გამოცდილება არ გააჩნია, ქვეყანა?

ლიდერებს მიაჩნიათ, ძალიან მარტივად – თავისი ძველი, მეძეხვისთვის დამახასიათებელი პროფესიული უნარ-ჩვევებით და მეთოდებით: „რასაც აკეთებდი, ისევ ის აკეთე, კარგად გამოშიგნე საქმე, ამღვრიე და დაშაქრულ სიტყვებით დაატკბე დემოსი (214-216).

მთავარია, კანდიდატი იყოს დემაგოგი. დანარჩენი ყველაფერი მეორეხარისხოვანია: „ხალხზე ბატონობას არც განათლებული, არც პატიოსანი კაცი არ სჭირდება, მხოლოდ – უმეცარი და უსასიზღრესი. არც წერა-კითხვის ცოდნაა საჭირო. და ხალხმა საერთოდ არ უნდა აიცოდეს ამ ნაკლის შესახებ“ (185-195).

ლიდერების აზრით, აგორაკრიტოსს აქვს ყველაფერი, რაც დემაგოგს უნდა ჰქონდეს: „ხმა საშინელი, ბაზრული აღზრდა და ცუდი წარმოშობა... რაც მთავარია, სიბრიყვე“ (218-221).

ყველა კანდიდატს სჭირდება მოკავშირეები, მხარდამჭერები, თანამოაზრეთა გუნდი (პარტია?). ვინ შეიძლება ასეთად ჩაითვალოს კომედიაში მაშინ, როცა მოწინააღმდეგის – პაფლაგონელის და მის მხარდამჭერთა „შიშით მდიდრები ძრწიან და ღარიბებს მაგათი შიშით ეპარებათ?“ (223-224).

ასეთად შეიძლება მოვიაზროთ გუნდი, რომელიც არისტოფანეს კომედიაში 1000 მხედრით არის წარმოდგენილი და რომელიც პაფლაგონელს ვერ იტანს (225-226); ასევე, ღირსეული მოქალაქეები, წესიერი მაყურებლები, ყველა, ვინც ჭკვიანია, ღმერთიც მას (აგორაკრიტოსს, ანუ ყველა ზემოთ ჩამოთვლილთა კანდიდატს) შეეწევა (227-229).

რას ელოდებიან მხარდამჭერები თავიანთი კანდიდატისგან? მათი მთავარი მესიჯია, მხარს კი დაგიჭერთ, მაგრამ „მერე არ დაგავიწყდეთ“! (231).

როგორ მიმდინარეობს წინასაარჩევნო პროცესი?

იწყება კანდიდატების და მათი მხარდამჭერების ურთიერთ ლანძღვა. რაც უფრო ახლოვდება არჩევნების დღე, მით უფრო იმატებს დუღილის და ლანძღვა-გინების ტემპერატურა: „კადნიერებით, სიძულვილით აავსე ეს დედამიწა, მთელი სახალხო კრება, ჩანაწერები, სასამართლო, ბაჟი, ამოსვარე ლაფში მთელი

ჩვენი ქალაქი, აგვაჯანყე, ათენი დააყრუე ყვირილით, გადასახადებს უდარაჯებ...“ (304-312).

და ასე, დაუსრულებლად – შენ რომ/მე რომ: თავხედობით დაიწყე/მდიდარ სტუმრებს წველი; შენ ხარ თაღლითი/არც შენ ხარ ნაკლები; საქმეს თავს ვერასდროს მოაბამ/მთელი ქალაქი გააყრუე ლაქლაქით; ყველასაგან ქრთამს მოელი/ვერ მაჯობებ ურცხვობით.

მეტყავე პაფლაგონელი თვლის, რომ მას საქმეს ხელოვნურად უკერავენ (314), მეძებვე აგორაკრიტოსის აზრით კი, კერვა მისი (პაფლაგონელის) ხელობაა (აქედან ხომ არ მოდის ყბადაღებული გამოთქმა – საქმის შეკერვა?).

ურთიერთბრალდებების პარალელურად, კანდიდატები უმურველად იქებენ და იდიდებენ საკუთარ თავს: უჭკვიანესი ვარ/უდიდებულესს მემახიან; ყველას ვუყვარვარ/ყველას მოვწონვარ ა.შ.

მეტყავე და მეძებვე ერთმანეთს მუქარაშიც ეჯიბრებიან: მაგ სითამამეს განანებ/შენაც განანებ, შენაც; დაგამხოვ მალე/დაგამარცხებ ყველაფრით.

არანაირი პროგრამა, არანაირი სამოქმედო გეგმა. მხოლოდ უსაგნო ლაყბობა, დაპირებები და ფიცი-მტკიცი იმაზე, რომ არ აღმოჩნდება არც ერთი კაცი, ხალხისთვის მათზე უკეთესი მებრძოლი, დემოსის უფრო მოყვარე; რომ მათ სურთ ხალხს მოემსახურონ ათგზის, თორმეტგზის, ათასგზის და ასე უსასრულოდ მრავალ და მრავალგზის... (790-791; 1150-1155).

როგორ მიმდინარეობს საარჩევნო პროცედურა? როგორ უნდა მიიღოს დემოსმა გადაწყვეტილება – რომელი კანდიდატი უკეთ მოემსახურება ხალხს?

არჩევნებით უნდა გაირკვეს, ორი კანდიდატიდან რომელმა უფრო უერთგულა დემოსს და ამ უკანასკნელმაც ის უნდა აირჩიოს და შეიყვაროს (740-745).

როცა არჩევნის გასაკეთებლად ყველაფერი მზად არის, უსაგნო ლაყბობა, დემაგოგია და დემოსისთვის ნაცრის თვალებში შეყრაც იწყება: ლაპარაკობ კარგად, მაგრამ სიტყვებს ბევრად აღემატება საქმე (617); რა ურცხვად მიიჩნევ, რომ ხალხი შენია (7140); რას შეჭამ, საფულეს? (707); დემოს, გადაწყვიტე, ჩვენგან რომელია შენთვის უკეთესი და შენი მუცლისთვის (1207-1208).

კანდიდატები (მემძებვე და მეტყავე) დემოსს თავიანთ კალათებში გულდაგულ ჩაყრილ ათასგვარ ხარახურას ისე სთავაზობენ, როგორც რაღაც ძვირფას განძს. როცა აგორაკრიტოსს ხალხის სატყუარა უსაგნო დაპირებები პაფლაგონელზე ადრე გაუთავდება, თავს იმით იმართლებს, რომ მას, რაც კი ჰქონდა, ყველაფერი უშურველად გასცა დემოსის კეთილდღეობისთვის.

საინტერესოა, რომ როგორი კანდიდატებიც არიან, ისეთია ამომრჩეველიც – არასერიოზული, ღირებულებების გარეშე, რომელიც გადაწყვეტილებას ძალიან პრაგმატული არგუმენტით იღებს: „მუცლისთვის, რა თქმა უნდა, მემძებვე ჯობია“.

პაფლაგონელის განაცხადიც ნიშანდობლივია: „თქვენი სულ არ მეშინია, სანამ საბჭო არსებობს, სანამ ბჭობს და საქმეს არჩევს ჭკუათხელი დემოსი“ (395).

დასკვნა: ხალხი უნდა შეიცვალოს. ღირებულებები³.

არ უნდა დაგვავიწყდეს არჩევნების კიდევ ერთ-ერთი მთავარი ატრიბუტი – საარჩევნო ყუთი, რომლის გარკვეული ასოციაცია კომედიაში შეიძლება იმ კალათებმა შეგვიქმნას, რომლებშიც კანდიდატებისთვის მიცემული ხმები – არა, მაგრამ ათასი

³ Sing 2010, 5.

ხარახურა კი ყრია (უსარგებლო დაპირებები), რომლითაც კანდიდატები, თავიანთ დაუსრულებელ ყბედობასთან ერთად, ხალხის მოხიზვლას და კეთილგანწყობის მოპოვებას აპირებენ.

არჩევნები პაფლაგონელმა წააგო. ხშირად, სკამების დაკარგვის შემდეგ, ადამიანი კარგავს პატივს, ღირსებას, თავს და პაფლაგონელივით აღმოხდება: „ვინღა ვარ, არავინ“ (1243).

არც თუ იშვიათად დაუდანაშაულებიათ სასამართლო და მოსამართლეები საარჩევნო პროცესებში ზედმეტად ჩართულობის გამო. არისტოფანეს დროსაც აფრთხილებენ მოსამართლეებს: „თქვენ, მოსამართლეებს, ფქვილი არ გეყენბათ, თუ არ გამოიტანთ სასურველ განაჩენს (1360-1361).

კომედიაში „მხედრები“ მარტო კლეონი არ არის დემაგოგი. გამარჯვებული აგორაკრიტოსიც დემაგოგია, ანუ ხალხი საკუთარ ლიდერებს აძლევს დემაგოგიის საშუალებას⁴. არჩევნები იძლევა ამის საშუალებას.

აგორაკრიტოსი კლეონის მემკვიდრეა. კლეონ-აგორაკრიტოსის მსგავსებს ყოველთვის ექნებათ ხალხით მანიპულირების საშუალება. არისტოფანესეული ეს მესიჯი პესიმისტურია, თუმცა, ნაწარმოებში ჩანს, რომ დემოსი არის მთავარი წარმმართველი ძალა. ბოლოსდაბოლოს, სახლის პატრონი სწორედ ის არის, *νῦν γὰρ ἐστὶ δεσπότης* (40), თუნდაც ის იყოს *საშინელი მოხუცი* (42-43). დემოსის ძალა მაშინაც ჩანს, როცა მეძეხვე და მეტყავე მისი კეთილგანწყობის მოპოვებას ცდილობენ. ისინი იყენებენ ეროტიკულ ენას მის მოსათაფლად: (732, 733, 734, 769, 773, 779, 791, 821, 849, 870).

დემოსის გადაწყვეტილებაზე, მის ჭირვეულობაზეა დამოკიდებული, არჩევნებში ვინ გაიმარჯვებს. ამით პროცესის ორგანი-

---

⁴ Edmunds 1987, 105;

ზატორები და კანდიდატები აღიარებენ დემოსის ძალას, მაგრამ, როგორც გუნდი შენიშნავს (1110ff.), დემოსის სიჩერჩეტე ამლევს მანიპულატორებს მისი მართვის საშუალებას⁵. ეს ხაზი კომედი-აში მისი სიძლიერის დემონსტრირების პარალელურად ვითარდება. სანამ ლიდერები მის მოტყუებას ცდილობენ, დემოსი მათ თავად ატყუებს და ამბობს, რომ თვალი მუდმივად ეჭირა მათზე: „მუდამ თვალყურს ვადევნებ ჩუმად, თითქოს ვერ ვხედავ, რომ ყველაფერს მპარავენ, სულ ამოვანთხევიანებ, რაც კი მოუპარავთ“ (1123–1124; 1145–1150). ანუ მაშინ, როცა კანდიდატებს ჰგონიათ, ხალხს ატყუებენ, დემოსი თავად ასულელებს მათ.

ერთი შეხედვით, კომედიის ბოლოს ხალხის მეტამორფოზა უკეთესი მომავლის იმედს იძლევა, მაგრამ არჩევნების შემდეგ დემოსი არც ისე ჭკვიანი ხდება, ვიდრე მანამდე იყო. ისეთივეა, როგორც არჩევნებამდე – ძალა აქვს, მაგრამ ადვილად გასასულელებელია. ფაქტობრივად, ის მხოლოდ გარეგნულად იცვლება. დემოსი ისევ ის ბიჭია, რომელიც არისტიდესთან და მილტიადესთან სადილობდა (1325). როგორც ჩანს, ამიტომაც მეორდება მისი „გასულელება“ არჩევნებიდან არჩევნებამდე, ყოველჯერზე, „ასგზის, ათასგზის“.

სამეცნიერო ლიტერატურაში მემეხვე ხშირად განიხილება გმირად, რომელიც მალავს თავის ჭეშმარიტ სახეს და მხოლოდ ბოლოს გაამჟღავნებს თავს, როცა მოგვევლინება ჭეშმარიტ მრჩეველ, ჭკვიან, სანდო პოლიტიკოსად. ისე ჩანს, თითქოს იგი ხალხის მხსნელია, მაგრამ მემეხვის არც ერთი ნაბიჯი არ ადასტურებს, რომ იგი გმირია⁶. ის, რომ პაფლაგონელი ცუდია, არ ნიშნავს იმას, რომ აგორაკრიტოსი კარგია. იმ დროიდან, რაც იგი

⁵ Macdowell 1995, 9–11.

⁶ Hansen 1979, 67.

პაფლაგონელის მეტოქედ მოგვევლინა, აგორაკრიტოსი ყველა-ნაირად ცდილობს მის დამარცხებას პაფლაგონელისვე იარაღით (1261–1263). როგორც ჩანს, აგორაკრიტოსიც ისევ ისე გაასულ-ელეებს ხალხს, როგორც ის და მისი მსგავსნი აქამდეც ყოველ-თვის ახერხებდნენ ამას. ეს აძლევს აგორაკრიტოსს შემდეგი გან-ცხადების გაკეთების უფლებას: „მეც, დემოს, კეთილად მოგემ-სახურები და ნახავთ, ვერავის იპოვით უკეთესს ამ დოყლაპიათა დედაქალაქისთვის (1960-1963).

აგორაკრიტოსის მიზანია, ხალხი არ იყოს პოლიტიკურ ავან-სცენაზე. აგორაკრიტოსი სულაც არ განსხვავდება იმ პოლიტი-კოსებისაგან, რომელთაც ხალხის მრჩეველის როლის შესრულება სურთ. მას არაფერი გაუკეთებია ხალხით მანიპულაციის პრო-ცესის გაღრმავების გარდა, მაგრამ ის უფრო ჭკვიანია. არა მხო-ლოდ ახერხებს, მოიპოვოს დემოსის კეთილგანწყობა, ფიცსაც დებს, რომ თავადაც გარდაიქმნება. თუმცა ეს ტრანსფორმაცია კომედიაში არ არის მნიშვნელოვანი.

აგორაკრიტოსმა, რომელსაც არჩევნებამდე კარგად ესმოდა, რასაც წარმოადგენდა და არ მიაჩნდა თავი კანდიდატობის ღირ-სად, არჩევნებში გამარჯვების შემდეგ თავადვე ირწმუნა საკუ-თარი განსაკუთრებულობა. ამაში მას ორგანიზატორები (დემო-სის ორი მსახური) და თავად დემოსი დაეხმარა.

არც დემოსის ცვლილების მერე ჩანს, რომ ასე თუ ისე, მან მართლა განიცადა მეტამორფოზა უკეთესობისკენ. ხალხი იმ-ითაც კმაყოფილია, რაც მიიღო, მაგალითად, გოგონებით, რომ-ლებიც პაფლაგონელს მანამდე ჩაკეტილი ჰყავდა. დუღილის პროცესი ცვლილებების და გაახალგაზრდავების სიმბოლოა, რის პირობასაც ყველა პოლიტიკოსი აძლევს ხალხს და თით-ქმის არასდროს ასრულებს. არც არისტოფანეს „მხედრებში“.

უფრო მეტიც – ამ გაახალგაზრდავება-დუღილს აქვს მითოლოგიური პარალელები. მაგრამ ეს ხარშვა მითოლოგიაში ეფექტურია, მოკვდავებში კი არ ამართლებს⁷.

არისტოფანე აქაც ირონიის ოსტატია, მიანიშნებს რა მითოლოგიური და მისი კომედიის გმირების განსხვავებულობაზე. ეს არ არის მხოლოდ კლეონზე შურისგება. ეს არის ხალხის გამახრებაზე ირონია. ერთადერთი, რასაც ხალხი აკონტროლებს, არის მისი ლიდერების არჩევნების გზით შეცვლა. ძველი კომედიის სამიზნეები ყოველთვის იყვნენ გამოჩენილი პოლიტიკოსები. თუ მკითხველი ფიქრობს, რომ არისტოფანეს გმირები არ იყვნენ ჯენტლმენები, ესე იგი, ბერძენმა კომედოგრაფოსმა მისი დამოკიდებულება გააკრიტიკა პოლიტიკის მიმართ.

ბიბლიოგრაფია:

Aristophanes. 1986. *The Acharnians, the Clouds, the Knights, the Wasps*. Translator Benjamin B. Rogers: Loeb Classical Library.

არისტოფანე. 2013. *კომედიები*. მთარგმნელი ლევან ბერძენიშვილი. თბილისი: ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა.

Dorey, Thomas Alan. 1972. *Aristophanes and Cleon*: Doubleday & Company.

Anderson, Carl. 2003. "The Gossiping Triremes in Aristophanes' Knights 1300-1315", *The Classical Journal*, 99. 1.

Edmunds, Lowell. 1987. *Cleon, Knights, and Aristophanes' Politics*. Lanham: University Press of America.

Hansen, Mogens Herman. 1979. How Often did the Athenian Dicasteria Meet. GRBS, 20/3.

---

⁷ Dorey 1972, 18-21.

McGlew, James. 1996. “Everybody Wants to Make a Speech’: Cleon and Aristophanes on Politics and Fantasy”, *Arethusa* 29.

Macdowell, Douglas. 1995. *Aristophanes and Athens*. Oxford: Oxford University Press.

Sing, Robert. 2010. Jury Pay and Aristophanes. University of Western Australia. *ASCS*31.

Worthington, Ian. 1987. *Aristophanes' Knights and the Abortive Peace Proposals of 425 B.C.. AC* 56.

Hesk, Jon. 2000. *Deception and Democracy in Classical Athens*. Cambridge: Cambridge University press.

Nino Chikhladze

Akaki Tsereteli State University, Georgia

The Comedy “The Knights” or the Elections by Aristophanes, with Modern Accents

Key words: Aristophanes; elections; comedy “The Knights”

The creative works of Aristophanes is the classics, which does not lose its actuality even today. One of the interesting work of its kind is his comedy “The Knights” (425-424 BC). As it happens, this comedy tells us about the condition in Athens and as always, the poet manages to give it everlasting acidity and actuality in any period of time and at any space, as the issues, about what the Greek comedy writer describes, are of human nature. This is the dramatic pamphlet, and maybe one of the most audacious, which has ever performed on stage.

Aristophanes’ comedies can’t be interpreted in only one way. The basic issue, which I focus my attention on, are the process of electing servants by Demos and errors related to it. These errors have been characteristic to all

elections for nearly 2700 years. Thus, it can be said, that Aristophanes makes a pamphlet of all types of elections.

In the following work, we try to answer the question on the basis of the text by Aristophanes: why it is necessary to hold elections; who has the right to vote at the elections; who can be the candidate; what perspectives the elected person has; how the illiterate and inexperienced leader has to rule the country; who the legitimists of the candidates are, who they are introduced by; what the legitimists expect from their candidate; how candidates manage to be admired by people with mere verbiage and demagogy; how the pre-election process goes; whether the candidates have effective programs; how the election procedure goes; what election results we have, etc.

At the same time, we try to show that election procedures have not greatly changed since Aristophanes wrote this comedy, and if the reader thinks, that Aristophanes' characters are not gentlemen, it does mean, that he successfully criticized his attitude towards politics.